

Кримінально-правові проблеми визначення потерпілого від перешкодження законній професійній діяльності журналіста

Марценюк О.В., студент Рівненського відділення ННІЗН НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент *Вартилицька І.А.*

Нормою сучасної політичної культури є верховенство прав людини по відношенню до будь-яких інших прав та інтересів, розуміння цих прав і свобод, як абсолютної цінності, без якої демократія неможлива в принципі. Справжній демократизм вимагає ліквідації розриву між проголошеними правами та їх реальним втіленням.

Починаючи вивчення зазначеного питання, перш за все, необхідно звернути увагу на те, що частини 1 та 2 статті 34 Конституції України закріплюють гарантії права на свободу вираження поглядів. Свобода слова гарантована також і пунктом 1 статті 10 Європейської Конвенції «Про захист прав людини та основоположних свобод».

Інформація - це кисень демократії. Для того щоб досягнути в Україні рівня вільної та неупередженої преси, необхідно мати відповідну юридичну основу для регулювання питань, пов'язаних із обігом інформації та захисту громадян у разі порушення їхніх прав у сфері обігу інформації.

Журналістика залишається однією із найнебезпечніших професій. Це викликано тим, що засоби масової інформації неодноразово своїми виступами чи гучними заявами зачіпали інтереси корумпованих чиновників, нечесних політиків, криміналу тощо.

Тому так важливо створити цілісну концепцію кримінально-правових проблем визначення потерпілого від перешкодження законній професійній діяльності журналіста, розробити в її межах оптимальну модель системи норм КК України, що передбачають відповідальність за злочини проти перешкодження законній професійній діяльності журналіста, і виробити на цій основі пропозиції щодо удосконалення чинного кримінального законодавства та практики його застосування.

Предметом суспільного інтересу вважається інформація, яка свідчить про загрозу державному суверенітету, територіальній цілісності України; забезпечує реалізацію конституційних прав, свобод і обов'язків; свідчить про можливість порушення прав людини, введення громадськості в оману,

шкідливі екологічні та інші негативні наслідки діяльності (бездіяльності) фізичних або юридичних осіб тощо. Професійна діяльність журналіста регламентується ЗУ «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» від 16 листопада 1992 року.

Проблема стану потерпілих, а відтак і визначення їх поняття у кримінальному праві сьогодні набуває актуальності також у зв'язку із можливістю ухвалення в Україні Закону «Про відшкодування за рахунок держави матеріальної шкоди громадянам, які потерпіли від злочину» від 18 січня 2006 року.

У межах кримінально-правового вчення про потерпілого від злочину ще й досі залишаються дискусійними питання про кримінальну відповідальність при «згоді» потерпілого на заподіяння йому шкоди, провокації потерпілим злочину, неповідомлення потерпілим про факт вчинення злочинного посягання тощо. Усе це повинно мобілізувати на більш глибоке дослідження різноманітних аспектів даної проблеми.

Поняття «потерпілий від злочину» має незмінну сутність у кримінальному праві, кримінальному процесі та кримінології (віктимології), але набуває у кожній з цих галузей знань специфічних функціональних ознак, які змінюють обсяг змісту цього поняття в залежності від контексту використання (потерпілий як учасник кримінального процесу, потерпілий як жертва злочину).

Для визначення, хто є журналістом, прокурори користуються статтею 1 Закону України «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів».

Перешкоджання законній професійній діяльності журналістів - це протиправне створення будь-яких перепон, обмежень, заборон щодо одержання, використання, поширення та зберігання інформації окремим журналістом (журналістами) чи засобом масової інформації.

В Україні часто перешкоджають законній професійній діяльності журналістів. За останні роки трапилося чимало резонансних випадків, серед яких напади на фотографа [Toshka.net](#) [Віталія Лазебника](#) та на журналіста «Української правди» [Мустафу Найсма](#).

Преса відіграє істотну роль у демократичному суспільстві. І хоча вона не може переступати певні межі, зокрема, щодо репутації, прав інших осіб і необхідності запобігання розголошенню конфіденційної інформації, тим не менш, її обов'язком є передавати у спосіб, сумісний із її обов'язками та відповідальністю, інформацію та ідеї з усіх питань суспільного інтересу, включно з тими, що стосуються правосуддя.

Спеціальна конфіскація - новела кримінального законодавства

Машталір І.М., курсант ННШФПСКМ НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент Кришевич О.В.

Законом України від 18.04.2013 № 222[^]П «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України стосовно виконання [Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України](#)», який набрав чинності 15.12.13, вводиться нове поняття - «спеціальна конфіскація». Так, згідно статті 96-1 Кримінального кодексу України, спеціальна конфіскація полягає у примусовому безоплатному вилученні за рішенням суду у власність держави грошей, цінностей та іншого майна за умови вчинення злочину у випадках, передбачених в Особливій частині цього Кодексу.